

Frøken Julie

av August Strindberg

Regi
Per Johan Møyen

Scenografi/kostymer
Halvor Schjelderup

JEAN
Thomas Fasting

FRØKEN JULIE
Ine Harrang

KRISTIN
Hæge Manheim

Nordland Teater

Frøken Julie

Kjære publikum

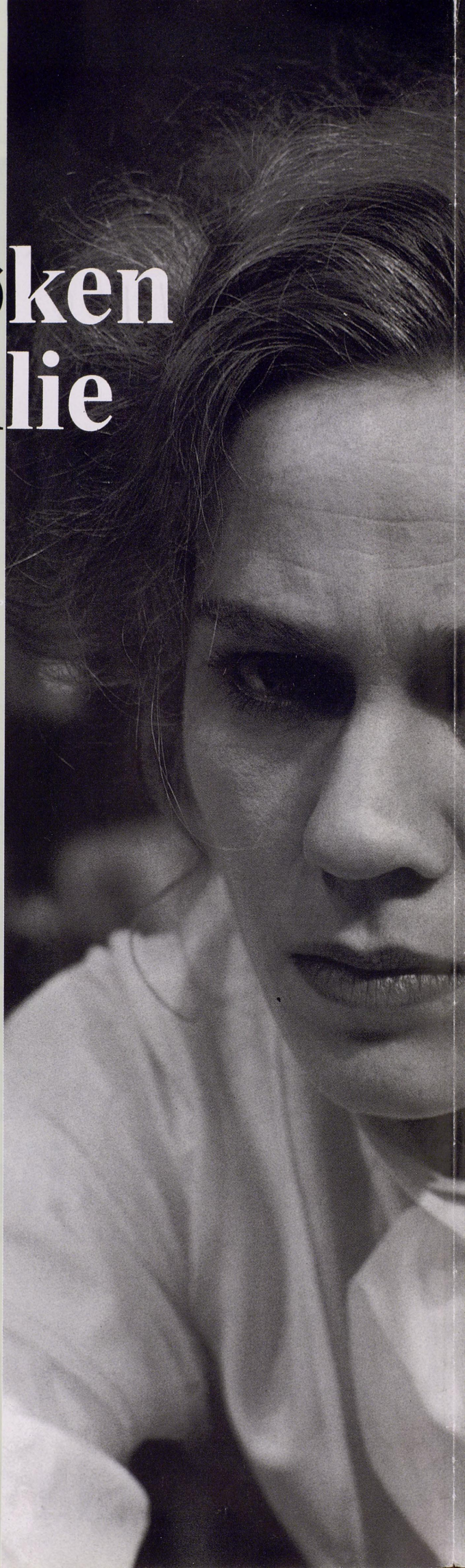
Vi åpner -92 sesongen med å presentere August Strindberg og hans mest berømte stykke «Frøken Julie». Det går en Strindberg-vekkelse over Europa og hans stykker spilles som aldri før.

Frøken Julie er et psykologisk kammerspill og omhandler forholdet mellom grevens datter og tjenestegutten Jean. Vi følger dem gjennom midtsommernatta, maktkampen og erotikken frem til sannhetens øyeblikk.

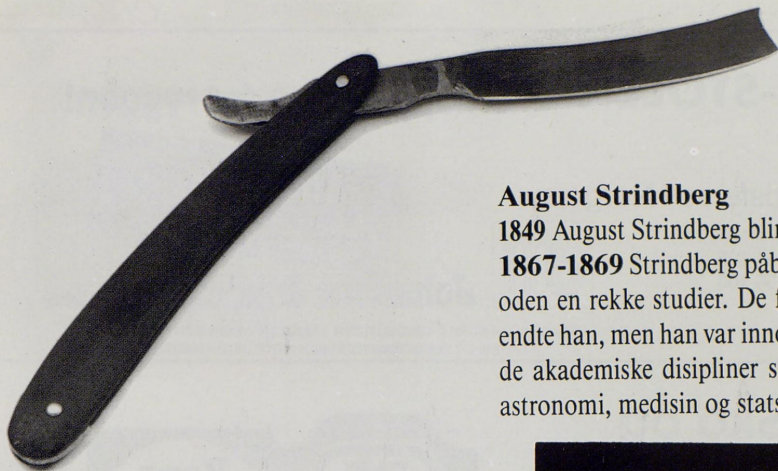
Strindberg er en moderne forfatter. Hans personskildringer og konflikter er allmenmenneskelige og nyanserte, slik at det ikke er spesielt vanskelig å kjenne seg igjen i Nordland i 1992.

Instruktør og scenograf er henholdsvis Per Johan Møyen og Halvor Schjelderup, to parhester som tidligere har gitt sitt bidrag til Nordland Teater gjennom Astrid Lindgrens Mio min Mio. De har bidratt til en forestilling i Strindbergs ånd med tidsriktige kostymer og scenografi.

Forts. side 7

August Strindberg

1849 August Strindberg blir født i Stockholm.

1867-1869 Strindberg påbegynner i denne perioden en rekke studier. De færreste av disse fullendte han, men han var innom et bredt spekter av de akademiske disipliner som estetikk, filologi, astronomi, medisin og statsvitenskap.

1875-1882 Strindberg gifter seg med Siri von Essen. Han arbeider ved Kungl. biblioteket.

«Röda rummet» utkommer i 1879. Denne utgivelsen regnes som hans litterære gjennombrudd. På samme tid ble iscenesettelsene av «Mäster Olof» og «Herr Bengts hustru» stor suksess.

Siri von Essen spilte hovedrollen i den sistnevnte teateroppsetningen.

1883-1888 Strindberg reiser omkring i Europa og oppholder seg i Frankrike, Sveits, Tyskland og Danmark. I Paris omgås han med bl.a. Bjørnstjerne Bjørnson og Jonas Lie.

Han gjennomgår en ekteskapskrise.

I denne tiden utgis «Giftas (1)» som beslaglegges umiddelbart p.g.a. blasfemisk innhold. Han påbegynner også sentrale og viktige verk som «Tjenstekvinnans son» og «En dåres försvarstal».

I 1887 skriver Strindberg «Faderen» og året etter «Frøken Julie». «Frøken Julie» ble først iscenesatt i København i 1889 og senere i Berlin og i Paris (Théâtre Libre, 1893). Først i 1986 ble dette dramaet iscenesatt i Strindbergs hjemby, Stockholm.

Strindberg etablerer et «skandinavisk forsøksteater» i Danmark, med Siri von Essen som direktør.

1889-1892

Forsøksteatret iscenesetter flere av hans dramaer («Fodrinsägare», «Den starkare» og «Parla»). Siri von Essen spiller tittelrollen i uroppføringen av «Frøken Julie» i København.

Denne perioden i Strindbergs liv preges imidlertid av reiser omkring i Sverige. Motivet for en del av reisene var arbeidet med et verk om Sveriges natur.

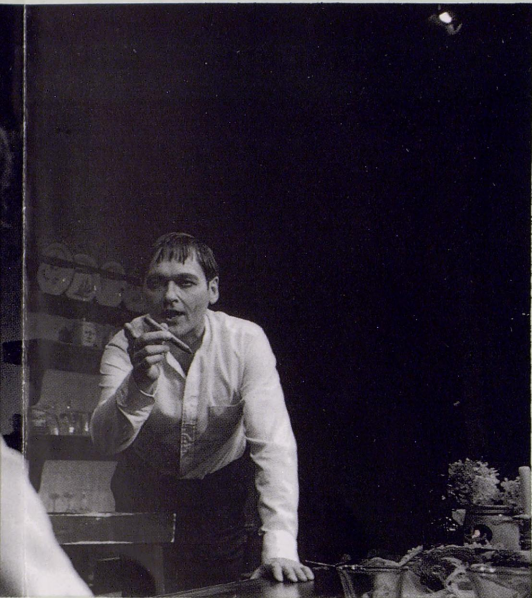
Strindberg skilles fra Siri von Essen.

1892-1898 Strindberg reiser til Berlin og til Østerrike. I Berling omgås han bl.a. Edward Munch, Stanislaw, Przybyszewskij og Dagny Juel. Han treffer Frida Uhl som blir hans andre hustru og oppholder seg en tid hos sine nye svigerforeldre i Østerrike. Ekteskapet varer kun et års tid, til tross for at den formelle skilsmissen ikke skjer før i 1897. I denne perioden iscenesettes flere av Strindbergs dramaer rundt om i Europa.

I Paris driver Strindberg med kjemiske eksperimenter. Han har kontakt med alkymister, okkultister og teosofier og utvikler sin religiøse interesse. En rekke psykoser og kriser preger hans liv. Disse kommer til å danne grunnlaget for «Inferna» som kommer ut i 1897. Året etter skriver han «Til Damaskus».

Han mislykkes på teaterskolen ved Dramaten. I sine unge år gjorde Strindberg flere forsøk på å bli skuespiller, men uten å lykkes. I denne perioden skriver Strindberg sine første dramaer ved siden av at han arbeider som journalist i ulike aviser.

1899-1907 Strindberg møter sin tredje hustru, skuespillerinnen Harriet Bosse. De gifter seg i 1901. Paret bor i lange perioder fra hverandre og de skilles i 1904.

Strindberg er nå inne i en meget produktiv periode og flere av hans dramaer iscenesettes i Stockholm. Han skriver og utgir bl.a. «Ett drömspel», «Spöksonaten» og «Peilkanen» som representerer de mest kjente dramaer fra denne tiden.

1908-1912 I 1908 flytter Strindberg inn i «Blå tor-net» i Stockholm. Denne bygningen har siden 1960 rommet et Strindbergmuseum. I årene 1910-1911 deltar Strindberg i en politisk og litte-rær polemikk i pressen («Strindbergfejden»).

På sin 63-årsdag i 1912 blir Strindberg hyllet med fakkeltog av studenter og arbeidere. I mars sam-me år mottar han sv.kr. 45.000,- som var resultat av en nasjonal innsamling og skulle være en er-statning for nobelprisen i litteratur.

I mai 1912 dør August Strindberg. På hans grav er det etter hans eget ønske, reist et sort kors med påskriften:

«O crux ave spes unica»

(«O kors, vær hilset du mitt eneste håp»)

Yrjan Svarva

Kilde: Hans Levander: «Strindberg - liv och verk» i Strindberg, LiberFörtag, St.holm 1981.

Spilleplan «Frøken Julie»

April:

Mo i Rana
23. Generalprøve
24. Premiere
26. ———
27. ———
29. Nesna
30. Mosjøen

Mai:

4. Ballangen
5. Lødingen
6. Harstad
7. Sortland
8. Andenes
10. Melbu
12. Stamsund
13. Sørvågen
14. Svolvær
18. Rognan
19. Fauske
20. Leinesfjord
21. Hamarøy
22. Sulitjelma
24. Bodø
25. Bodø
26. Glomfjord

Juni:

12. Vega
14. Terråk
15. Hattfjelldal
16. Brønnøysund
18. Herøy

Alle dager kl. 19.30, Billett kr. 80,-/50,-
Forhåndsalg: Postkontorene,
Postens grønne billett nr. 050-33 133,
eller hos din lokale NT-arrangør.

Kjøp sesongkort oppnå rabatt og vinn tur til Londen!

Kjøper du sesongkort (5 fore-
stillinger = 250,-) før 1. juni 1992, blir
du med i trekning om Londontur
for to. Sesongkort kjøper du
på posten.

Det er ingen overdrivelse å kalle August Strindberg for en av verdens største dramatikere. Han er det.

Strindbergs omfangsrike karriere som drama-tiker og teatermann representerer en viktig grunnpilar for teaterutviklingen i vårt år-hundre.

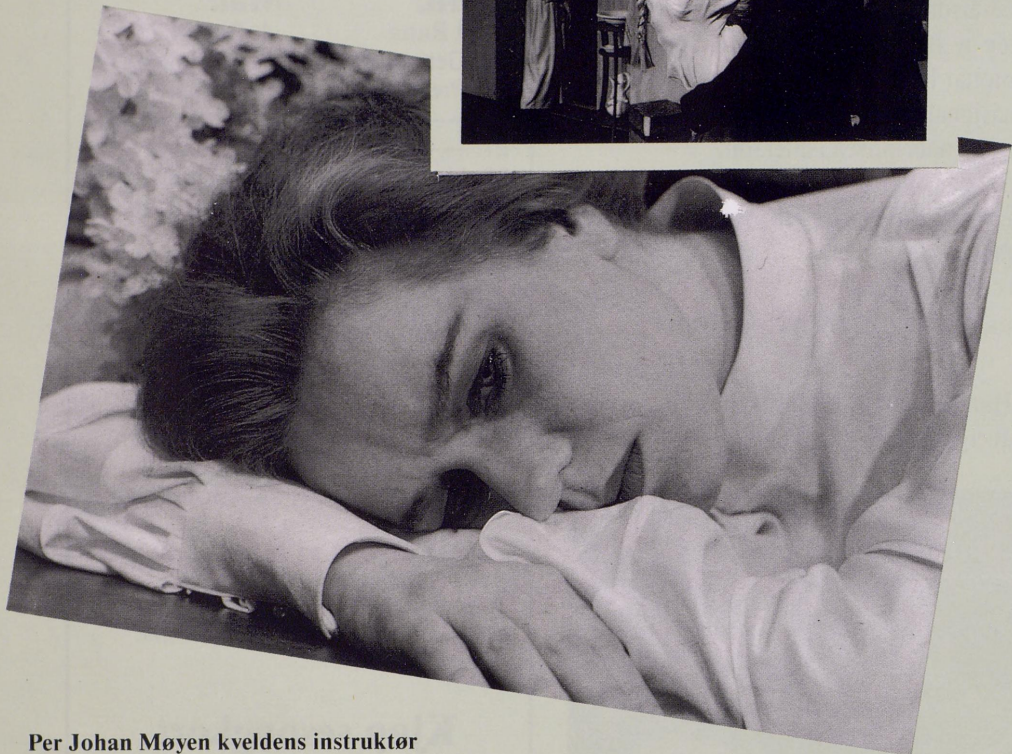
På den ene side var Strindberg en av de fremste naturalister som var høyt respektert i litterære kretser og i teatermiljøer rundt om i Europa. Naturalistenes målsetting var å gi det kunstne-riske uttrykket et så «virkelighetsnært» preg som mulig. Med samtidens forståelse av at det er arv og miljø som er det avgjørende for men-neskets utvikling, ble naturalismen en svært dominerende retning innenfor litteratur og tea-ter mot slutten av forrige århundrede. **Frøken Julie** ble sett på som et mønsterdrama for de naturalistiske forfatterne. Med utgangspunkt i Strindbergs mange familiedramaer fra denne tiden har det utviklet seg en tradisjon i vårt år-hundre som i sitt uttrykk fremstiller et familie-miljø på en realistisk eller naturalistisk måte, og som i sitt innhold er kritisk til den borgelige familie som institusjon. Strindberg går lenger i

sin utvikling av dramaet enn sin samtidige, vår kjære Ibsen. I tiden etter «Infernokrisen» (1897) utvikler Strindberg en ny form for dra-matikk, som er med på å skape et nytt teater. **Till Damaskus, Ett drømspel og Spøkskonaten** representerer «vandringsdramaer» som er skrevet for et teater med et abstrakt uttrykk og som har svært lite til felles med naturalismen. Disse dramaene kom til å spille en avgjørende betydning for utviklingen av det tyske ekspre-sjonistiske drama og teater i tiden rundt første verdenskrig. På denne måten ble Strindberg også viktig for utviklingen av et moderne teater som med sitt abstrakte uttrykk tok avstand fra naturalismens estetikk.

Strindberg var en aktiv samfunnskritiker, men det var vanskelig for hans motstandere å kate-goriserer hans standpunkter. Om seg selv sier han:

«Stående emmellan två tidehvert som brytas med hvarandra måste jag bli ihjelklämd. För radikal för de liberale och för liberal för de konservativa, men på samma gång för konser-vativ för de radikala, har jag blivit omöj-ligt!» (brev til Carl R. Nyblom, 1882)

Per Johan Møyen kveldens instruktør

Nordland Teater har knyttet til seg Per Johan Møyen til sesongens første forestilling, - Frøken Julie av August Strindberg i Jens Bjørneboes oversettelse.

Vi nærmer oss premiéren, instruktøren har arbeidet med stykket siden midten av februar og vi griper fatt i han under en «hektisk pause» for å stille han noen spørsmål.

Hva er det som gjør det så spennende å arbeide med Strindberg og Frøken Julie?

For å begynne med første spørsmålet, August Strindberg har alltid fasinert meg - først og fremst for hans kompromissløse galskap. Strindberg søker konsekvent sannheten uansett omkostningene. Å arbeide med Frøken Julie er å følge Strindbergs vei gjennom erotikken og innover i sinnet. Stykket har en skjebnesvanger logikk som ender opp i at ingen får hverandre og at den unge Frøken Julie søker døden for egen hånd.

Mener du at «Frøken Julie» er aktuell for publikum i Nordland i 1992?

August Strindberg skrev stykket sommeren 1888 - allikevel føles det veldig moderne og nærværende. Stykkets rituale er gammelt som mennesket selv og vil alltid være en sentral del av oss. Det erotiske forspillet ender i et klimaks med en påfølgende katastrofe. Om ikke alle går ut på låven for å ta livet av seg vil alle kjenne seg igjen på forskjellig nivåer.

Hvem bør oppsøke Nordland Teater for å se Frøken Julie?

Strindberg skrev stykket for alle som har gjenomlevd puberteten, jeg vil ikke anbefale det for de som fremdeles er opptatt av å hoppe strikk, eller å kaste på stikka. Dette er en tragedie i klassisk gresk forstand. Ingen får hverandre - her er ingen «happy end»...

Rolleliste «Frøken Julie»

Instruktør: Per Johan Møyen
Scenograf: Halvor Schjelderup

I rollene:

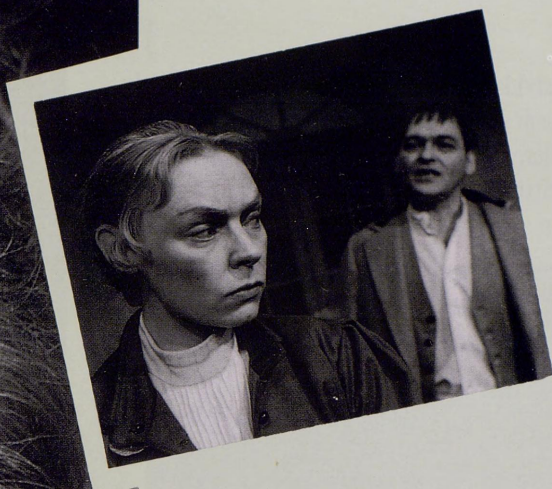
Frøken Julie: Ine Harrang
Jean: Thomas Fasting
Kristin: Hæge Manheim
Musikk: Bodvar Moe
Inspisient: Per Dietrichson
Teknisk ieder: Nils C. Hansen
Tårnelysmester: Reidar Richardsen
Kostymer: Halvor Schjelderup og Kari Britt Nilsen
Rekvisitter: Sven Nordeng og Sissel Heien
Snekker: Elisabeth Rogstad
Smed: Per Rasmussen
Sufflør: Beate Nordeng
Maske: Hanne Revold

Administrasjon:

Direktør: Eivind Solheim
Kunstnerisk leder: Thorbjørn Gabrielsen
Produsent: Hugo Tingvoll
Forretningsfører: Gry Wie
Adm. sekretær: Aud Bjørnmyr

Lengde: 1 t. 40 min.

Forts. fra side 2

Frøken Julie er et første anslag i et omfattende repertoar og turnéprogram. 7. mai er det urpremiére på «Jordas hjerte», en familieforestilling av Edvard N. Rønning, basert på et eventyr av Regine Normann. 3. juli kommer «Huset i skogen» av Anne-Cath Vestly. 9. oktober er Nordlandsrevyen visningsklar. «Kvinner ved hav», en poetisk hyllest til kvinnene og havet har premiére 13. november, og «Edit» av Allan Edwall likeså en gang i oktober.

Repertoaret har stort spenn når det gjelder både form og innhold, hovedtyngden ligger i det nord-norske. Vi legger opp til en vesentlig økning i antall forestillinger, og ønsker i løpet av året å besøke samtlige Nordlands kommuner.

Først ut er altså Frøken Julie. Vi håper det faller i smak.

Thorbjørn Gabrielsen
kunstnerisk leder

B-STOLEN — en opplyst

Depotbiblioteket

Markedsføres i Norge av:

MO I RANA Strandgata 14
Tlf. : 087 - 51 699
Fax.: 087 - 50 100

Job

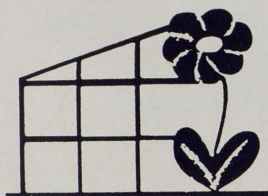
97sd 29 032

KONTOR- OG FORRETNINGSUTSTYR • MØBLER
LAGER- OG BUTIKKINREDNING • INSTITUSJONSMØBLER

**Sko og
dameklær**

(087) 50 955

Fr. Nansensgt. 12
8600 MO

Lønnum

Gartneri og Blomster.Forr. a.s

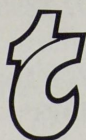
Båsmofjæra 4
Tlf.: (087) 69 132

Ranheimgt. 3
Tlf.: (087) 52 609

Våre dyktige fagfolk ordner alt!
Blomster til glede — blomster til trøst

farve BoMiljø a.s
RANA TELEFON / TELEFAX: 087 - 52 144

Programmet
du nå holder i hånden
er trykket hos

trykkcentrum

Vi er kjent for
Kvalitet - Hurtig levering - Lave priser

Nordlands Banken NB•

-det ligger i navnet-